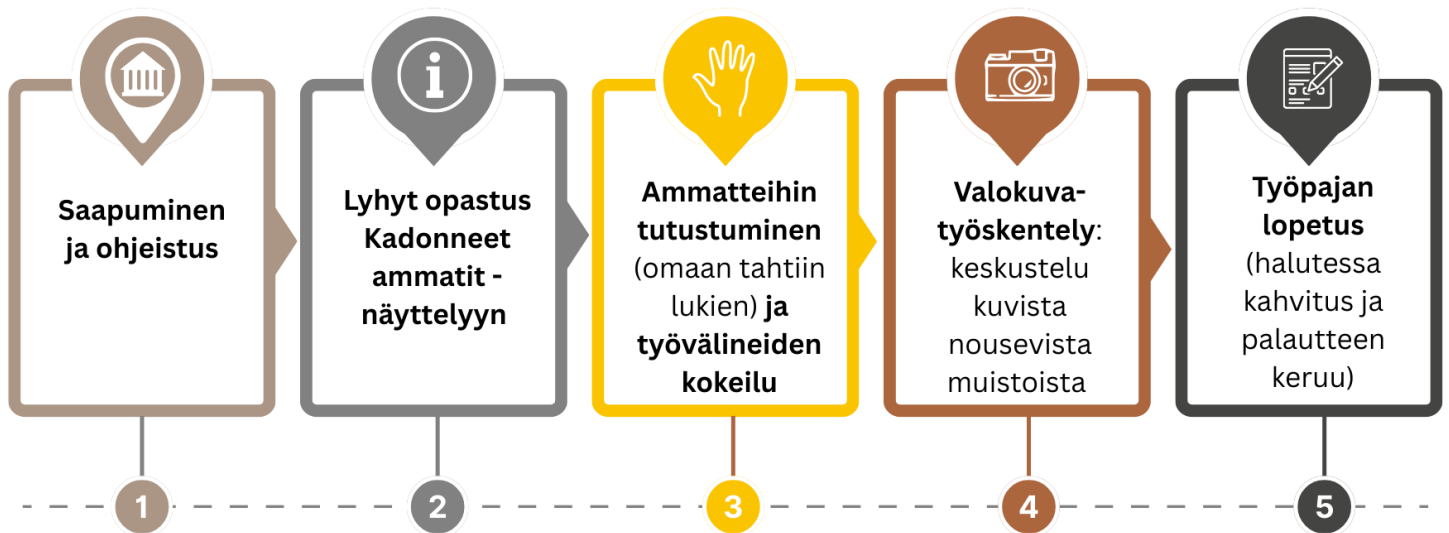

Kadonneet ammatit -työpaja

Tavoitteet: Kadonneet ammatit tutuiksi; yhteisiä kokemuksia, uuden oppimista ja kokemusten jakamista; yhteistä muistelua; erityisesti ikämiehille suunniteltu palvelu

Kohderyhmä: Eläkeikäiset miehet, jotka ovat kiinnostuneita vanhoista ammateista ja omien kokemusten jakamisesta

Kadonneet ammatit -työpajan kulku

Keskeiset sisällöt ja teemat: Kadonneet ammatit niihin liittyvien työvälineiden ja informaation kautta, työvälineiden kokeilu, muistelu, yhteiskunnan ja työelämän muutos

Materiaalit ja esineet:

- Kadonneisiin ammatteihin liittyvät työvälineet/esineet
- Vanhoihin ammatteihin liittyvät valokuvat (kuvissa esillä myös muita ammatteja näyttelyssä esiteltyjen lisäksi)
- Palautekysely (valinnainen)

Kadonneet ammatit -näyttely Naantalin museossa

Ammatit: Puhelinkeskuksen hoitaja ("sentraalisentra"), tullimestari, vaakamestari ja silittäjä. Näyttelyn yhteydessä esitellään myös paloviinan kotipolttoa.

Esineet ja työvälineet: Puhelinkeskus, pöytävaaka ja kaulauslauta

Ikämiesten huomiointi näyttelyn toteutuksessa:

- Vanhat ammatit ovat monia ikämiehiä kiinnostava teema, myös työkalut kiinnostavat
- Mahdollisuus kokeilla asioita ja välineitä omin käsin on suosittua
- Näyttelyssä on yhdistetty moniaistisuutta, joka luo kiinnostavia virikkeitä ja mahdollisuuksia osallistua iän tuomasta yksittäisten aistien heikentymisestä riippumatta: ammatteihin pääsee tutustumaan mm. tekstejä lukien, sentraalisentrin keskusteluja kuunnellen, toisten kanssa keskustellen, punniten esineitä pöytävaaka'alla sekä kokeilemalla silittämistä kaulauslaudalla.
- Valokuvatyöskentely luo tilaa omien kokemusten ja muistojen jakamiselle yhdessä työpajan vetäjän ja muiden miesten kanssa
- Näyttelytilaan on lisätty istumapaikkoja ja tekstit on pyritty esittämään riittävän suurella ja selkeällä fontilla. Valaistuksen riittävyteen on kiinnitetty huomiota.

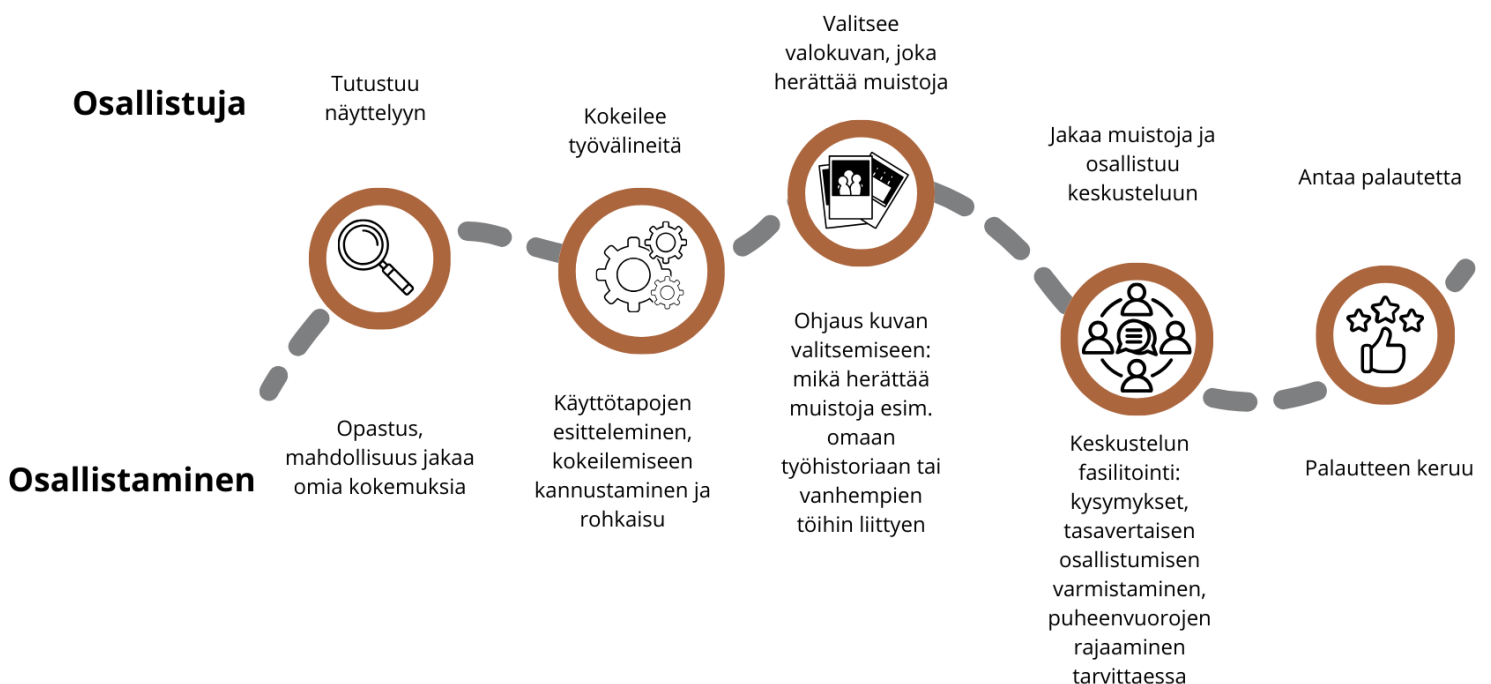

Resurssit

Henkilöstö	Työpajan vetäjä, jolla on sisällön asiantuntemusta ja ryhmänohjaustaitoja (voi olla myös erikseen opas ja valokuvatyöskentelyn ohjaaja) (Tuki)henkilöstö suunnitteluun, markkinointiin ja toteutukseen
Aika*	Työpaja 1–1,5 h (halutessa +30 min lisäaikaa kahvitukselle ja palautteen keruulle) Suunnittelu ja valmistelu ~6–8 h Markkinointi ja osallistujien tavoittaminen ~4–5 h Toteutus ~2–2,5 h (Palaute ja dokumentointi ~1–2 h)
Tila ja välineet	Näyttelytila, jossa riittävästi istumapaikkoja, hyvä akustiikka ja valaistus Vanhoihin ammatteihin liittyvät valokuvat Valokuvatyöskentely kannattaa toteuttaa pöydän ääressä siten, että kaikki mahtuvat istumaan saman pöydän ympärillä
Budjetti*	Riippuu näyttelyn uudistustarpeesta ja kahvituksista. Työaika-arviolla (pl. näyttelyn uudistaminen) henkilöstöbudjetti noin 260–350 €.

* Työpajan työllistyvyys ja budjetti riippuu paljon siitä, rakennetaanko kokonaan uutta näyttelyä vai hyödynnetäänkö olemassa olevaa. Myös osallistujamäärä, fasilitaattorin kokemus ja se, kuinka paljon materiaaleja on jo valmiina, vaikuttaa. Jos työpajoja järjestetään useita samalla sisällöllä, suunnittelutyö jakautuu useammalle kerralle ja työaika per kerta pienenee.

Osallistujien rooli ja osallistaminen

Nostoja palautteesta

Suosituksukset ja vinkit:

- Ihanteellinen koko ryhmälle on noin 6–7 henkeä, mutta työpaja on mahdollista toteuttaa isommallekin joukolla.
- Työpajan keston tulisi olla vähintään 1 tunti, mutta kiireettömämmän tunnelman luomiseksi suositeltava kesto 1,5 h (ei sisällä palautteen keruuta tai kahvitusta).
- Varaa riittävästi aikaa keskustelulle ja työvälineisiin tutustumiselle. Jos osallistujat eivät tunne tosiaan, ”lämmittelyyn” kuluu enemmän aikaa.
- Huomaa, että siirtymiin kuluu enemmän aikaa, joka vaikuttaa helposti työpajan kokonaiskesto.
- Monenlaiset ammatit ja työvälineet kiinnostavat, mutta erityisesti viinanpoltto, puhelinkeskus sekä maa- ja kalatalouteen liittyvät ammatit ja välineet herättävät uteliaisuutta.
- Huomioi, että istumapaikkoja on jokaiselle, näyttelyn tekstit ovat riittävän isolla ja selkeällä fontilla ja myös valaistus on riittävä.
- Huomioi osallistujien erityistarpeet (saavutettavuus, mahdolliset apuvälineet ja muistiongelmat), jos mahdollista.

Yhteistyötahot ja kohderyhmän tavoittaminen:

- Eläkeläisjärjestöt
- Ikääntyneiden asumispalvelut ja kotihoito
- Harrastusryhmät
- Miesryhmät
- Paikalliset Facebook-ryhmät

Liitteet ja materiaalit

- [Kuvia ja kokemuksia hankkeen nettisivulla](#) (englanniksi)
- [Esimerkkilaskelma työvaiheista ja käytetystä ajasta](#)
- [Esimerkki valokuvatyöskentelyn toteutuksesta Naantalin museossa](#)
- [Palautelomake](#)
- [Business Model Canvas](#)

Liite 1

Esimerkkilaskelma työvaiheista ja käytetystä ajasta (pl. näyttelyn toteuttaminen)

1. Suunnittelu ja valmistelu (~6–8 h)

- Työpajan rakenteen ja aikataulun suunnittelu
- Valokuvien valinta ja tulostus
- Palautelomakkeiden valmistelu
- Kahvituksen järjestelyt
- Fasilitoinnin valmistelu

2. Markkinointi ja osallistujien tavoittaminen (~4–5 h)

- Markkinointimateriaalien suunnittelu ja toteutus (esim. kutsut, esitteet, sähköpostipohjat) (~2 h)
- Kohderyhmän kontaktointi ja ilmoittautumisten hallinta (~2–3 h)

3. Toteutus (~2–2,5 h)

- Työpajan vetäminen (1–1,5 h)
- Kahvitus ja palautteen keruu (0,5 h)
- Tilojen valmistelu ja purku (0,5 h)

4. Palaute ja dokumentointi (~1–2 h)

- Palautteiden läpikäynti ja yhteenveto
- Mahdolliset kehityskirjaukset

Liite 2

Valokuvatyöskentelyn toteutus Naantalin museossa

Ohjaus ja koonti: Ulla Clerc, museoassistentti

Työskentelyn tarkoituksena on jakaa ryhmän kesken valokuvien herättämiä omakohtaisia muistoja.

- Pöydälle on asetettu 20–30 valokuvakorttia museon kokoelmissa olevista valokuvista. Kuvat on valittu laajalla aikahaarukalla 1900-luvun alkuvuosista 1990-luvulle.
 - Kuvissa eri ammatteja tai tilanteita, jotka liittyvät työtekoon. Esimerkkejä: myyjiä leipomon tiskillä, ihmisiä heinän teossa, näkymä kangaskaupasta, asiakkaita hammaslääkärin odotushuoneessa, huoltoaseman hoitaja, koululuokka opettajineen, lossi.
- Lyhyessä alustuksessa työpajan vetäjä kertoo kuvien taustan (museon kokoelmista, aikarajaus, eri ammatteja).
- Vetäjä pyytää ryhmää katselemaan kuvia rauhassa (noin 5 minuuttia on riittänyt hyvin) ja poimimaan pöydältä kuvan, joka herättää osallistujassa jonkin muiston. Voidaan täsmentää, että jos muistoja ei nouse mieleen voi valita myös kuvan, joka herättää mielenkiinnon. Kannattaa myös korostaa, että muistojen ei oleteta liittyvän museon paikkakuntaan tai kuvissa esiintyviin todellisiin tapahtumiin, vaan ne toimivat reittinä omiin muistoihin. Tässä vaiheessa ryhmä on seisaallaan ja voi siten helposti liikkua pöydän äärellä ja nähdä kaikki kuvakortit.
- Vetäjän on hyvä sanallistaa rupattelemaan sävyyn kuvia katselun aikana, esim. ”Tässä meillä on leipomon tiski. / Ai täällä tehdään heinätöitä. / Mahtaakohan tässä olla huoltoaseman hoitaja?” Tämä helpottaa erityisesti, jos ryhmän jäsenillä on syystä tai toisesta vaikeuksia hahmottaa, mitä kuvat esittävät (näkeminen, muistivaikeudet). Myös valaistus on syytä tarkistaa ennen työpajan aloitusta.
- Kuvien valinnan jälkeen ryhmä siirtyy istumaan pöydän ympärille. Vetäjä poimii jonkin jäljelle jääneistä korteista. Hän alustaa, että toivoo kuulevansa, millaisia muistoja kuvat ryhmässä herättivät ja kertoo ensin poimimaansa korttiin liittyvän henkilökohtaisen muiston. Vetäjän omalla muistolla on keskeinen kannustava merkitys.
- Jokainen kertoo vuorollaan muistonsa. Jos ryhmä on suuri ja tarinat pitkiä, eteenpäin siirtyminen saattaa vaatia työpajan vetäjältä fasilitointia. Vetäjä kommentoi kannustavasti jokaiseen muistoon ja ajan salliessa kysyy lisäkysymyksiä. Keskustelussa voi korostaa nimenomaan ammatteihin liittyviä puolia.
- Jos aikaa jää, tehdään toinen kierros, jossa osallistujia pyydetään nimeämään tunne, tuoksu tai muun aistimus, jonka muisto herätti.
- Lopuksi vetäjä kokoaa yhteen esitetyt ajatukset haluamallaan tavalla. Testiryhmien kanssa esiin nousi sekä itse koettuja muistoja että perheessä tai suvussa kulkenutta tietoa.
- Testiryhmien kanssa havaittiin, että ryhmäläiset kokivat yhteenkuuluvuutta ja usein myös oppivat jotain uutta toisistaan. Ikämiesryhmät olivat jo ennestään tuttuja, mutta osa ryhmistä koostui toisistaan tuntemattomista henkilöistä, jotka lisäksi tulivat eri maista. Myös näiden ryhmien kanssa yhteyden löytäminen museon kuvakokoelmiin kuuluvista, hyvin paikallisten aiheiden kanssa onnistui ja ryhmän keskinäinen dynamiikka toimi.
- Yksi vetäjän keskeisimmistä tehtävistä on luoda kiireettömyyden tuntu kuitenkin aikataulusta kiinni pitäen.

Liite 3

Palautelomake: Kadonneet ammatit - työpaja

Päivämäärä _____

1. Kokonaiskokemus

Miten koit työpajan kokonaisuutena?

ERITTÄIN
HUONO

HUONO

KOHTALAINEN

HYVÄ

ERITTÄIN
HYVÄ

Mikä oli työpajassa parasta?

2. Näyttelyosuus

Oliko Kadonneet ammatit -näyttely kiinnostava ja ajatuksia herättävä?

KYLLÄ

OSITTAIN

EI

Miltä tuntui päästä kokeilemaan esineitä?

3. Keskusteluosuus

Pääsitkö mukaan keskusteluun?

KYLLÄ

OSITTAIN

EN

Oliko vanhojen valokuvien käyttö muistelussa hyödyllistä?

KYLLÄ

OSITTAIN

EI

4. Hyöty ja merkitys

Tuntuiko työpaja merkitykselliseltä tai toiko se iloa?

KYLLÄ

OSITTAIN

EI

Koitko, että olitte työpajassa yhtä porukkaa?

KYLLÄ

OSITTAIN

EN

Haluaisitko osallistua vastaavaan tapahtumaan uudelleen?

KYLLÄ

EHKÄ

EN

5. Saavutettavuus

Oliko työpajassa riittävästi istumismahdollisuuksia?

KYLLÄ

OSITTAIN

EI

Olivatko tekstit riittävän isolla?

KYLLÄ

OSITTAIN

EI

Kuulitko keskustelun ja opastuksen riittävän hyvin?

KYLLÄ

OSITTAIN

EN

6. Kehitysehdotukset

Mikä jäi kaipaamaan parannusta? Mitä muuttaisit tai lisäisit työpajaan?

Liite 4

Business Model Canvas

